

Ineficiență sau productivitate? – aceasta-i întrebarea

Articol apărut în publicația „Business Standard”, în data de 14 iulie 2009

Lucian Croitoru

Mi-am exprimat punctul de vedere că administratorii sistemului și nu capitalismul însuși este vinovat pentru criză. Când băncile sunt forțate să dea credite celor care nu le pot rambursa, când lichiditatea este inadecvată și când reglementările rămân în urma piețelor, *deciziile microeconomice* pot conduce la rezultate agregate nedorite. Așa a apărut criza financiară actuală, urmată de contracția economică a multor zone.

Deciziile luate la nivelul microeconomic caută să asigure maximizarea utilității date fiind lichiditatea, structura existentă și anticipată a impozitelor, reglementările financiare, nivelul anticipat al dobânzilor și al riscului etc. Când combinația acestor decizii duce la reducerea producției înseamnă că entitățile microeconomice sunt nevoite să reducă activitatea pentru a maximiza profitul, pentru a minimiza costul etc.

Cei mai mulți economiști cred că depresarea economiei americane și, ulterior, a altor economii, inclusiv a economiei României, a venit de la lipsa creditării care a acompaniat opacizarea piețelor. Această viziune pune accentul pe latura ofertei, adică pe lipsa creditului. Alții, printre care se impune Edward Prescott, laureatul premiului Nobel, cred că mai multe cheltuieli publice acum fac inevitabilă creșterea impozitelor, ceea ce determină firmele să nu mai investească. Cu alte cuvinte, impozite anticipate mai mari în viitor depresează economia acum, astfel că planurile de stimulare a economiei sunt contracționiste. Această viziune pune accentul pe cererea de credite pentru investiții.

Cred că ambele viziuni sprijină ideea că ieșirea din criză nu depinde pur și simplu de utilizarea banilor publici (prin programe de tip keynesist) în locul celor privați. Ea depinde de reluarea creșterii productivității, care, la rândul ei, depinde de *deciziile firmelor* de a relua investițiile. Dar creșterea productivității va fi întârziată atât timp cât se vor găsi bani pentru

finanțarea ineficiențelor. Iar viziunea conform căreia creșterea cheltuielilor publice pentru stimularea economiei va duce la reluarea creșterii economice nu este sănătoasă tocmai pentru că poate finanța ineficiențele.

În cazul economiei românești cred că băncile continuă creditarea firmelor pentru plata dobânzilor la creditele existente. Dar aceasta poate fi o formă de finanțare a ineficiențelor. Creșterea productivității va depinde de reluarea creditării pentru proiecte noi. Iar noile proiecte depind de *deciziile private microeconomice*, interne și externe. Înainte de a decide noi proiecte, actorii microeconomici vor analiza cum vor arăta ratele impozitelor, dobânzile, moneda, ca urmare a utilizării de bani publici pentru stimularea economiei.

Am spus mereu că Guvernul și-a făcut treaba în legătură cu criza. Prin asta înțeleg că a încheiat acordurile cu UE și FMI. Aceste acorduri au fost proiectate astfel încât ratele impozitelor, dobânzile, moneda să rămână compatibile cu *deciziile private de investire*. Din păcate, treptat, lupta politică face loc ideii unei mai mari implicări a guvernului în acordarea de ajutoare din bani publici. Dacă acestea se vor materializa, s-ar putea ca multe entități private să reducă investițiile. În acest fel, aceste programe ar putea deveni contracționiste. În esență, dacă această teorie este corectă, decizia de a sprijini unele sectoare sau entități este o decizie care poate favoriza ineficiențe.